

Uchwała nr 25/XLII
Naczelnego Sądu Harcerskiego ZHP
z dnia 8 września 2025 r.
w sprawie wykładni § 61 ust. 1 pkt 5, § 71 ust. 2 pkt 5 i § 79 ust. 1 i 2
Statutu ZHP
(odpowiedzialność skarbnika chorągwi i Skarbnika ZHP)

Na podstawie § 73 ust. 3 Statutu ZHP Naczelny Sąd Harcerski ZHP uchwala, co następuje:

1. Składanie oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków majątkowych w imieniu ZHP, wymagających zgodnie ze Statutem ZHP 2-osobowej reprezentacji, nakłada na komendanta chorągwi i skarbnika chorągwi albo Naczelnika ZHP i Skarbnika ZHP wspólną i jednakową odpowiedzialność.
2. Realizowane przez skarbnika chorągwi lub Skarbnika ZHP działania analityczne, przygotowawcze, organizacyjne związane z zarządzaniem majątkiem i prowadzeniem gospodarki finansowej, których celem jest wspieranie komendanta chorągwi lub Naczelnika ZHP w realizacji ich statutowych zadań, o ile nie mają formy składania oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków majątkowych w imieniu ZHP, nie powodują z mocy Statutu ZHP zaciągnięcia odpowiedzialności materialnej przez tego skarbnika chorągwi lub Skarbnika ZHP.
3. Skarbnik chorągwi lub Skarbnik ZHP, jako członek odpowiednio komendy chorągwi lub GK ZHP, może być odpowiedzialny za realizację także innych zadań, jeśli tak określa stosowna uchwała odpowiednio komendy chorągwi lub GK ZHP, podjęta w sposób właściwy dla ustalenia podziału obowiązków pomiędzy członków komendy chorągwi lub GK ZHP. Taka uchwała nie może jednak zmieniać statutowych zadań komendanta chorągwi i Naczelnika ZHP jako władz odrębnych od komendy chorągwi / GK ZHP.
4. Odpowiedzialność za realizację zadań określonych w pkt. 1 ma charakter odpowiedzialności zarówno statutowej jak i materialnej. Odpowiedzialność za realizację zadań określonych w pkt. 2 i 3 może być realizowana na zasadach ogólnych, przewidzianych w Statucie ZHP dla członków władz ZHP (zatwierdzenie sprawozdania z działalności władzy ZHP, udzielenie absolutorium, odwołanie członka władzy ZHP).
5. Uchwała wchodzi w życie z dniem 10 września 2025 r.

Przewodniczący
Naczelnego Sądu Harcerskiego ZHP

(-) hm. Tomasz Rawski

Uzasadnienie

Dwuosobowa odpowiedzialność materialna, o której mowa § 79 Statutu ZHP jest rozwiązaniem wprowadzonym w ZHP na gruncie negatywnych wcześniejszych doświadczeń lat 90-tych XX wieku w celu zwiększenia transparentności i racjonalności decyzji finansowych podejmowanych przez władze wykonawcze ZHP.

Zakres niniejszej wykładni obejmuje szczebel centralny i szczebel chorągwi – z uwagi na osobowość prawną tych poziomów struktury ZHP.

Wątpliwości w zakresie roli i odpowiedzialności skarbnika może budzić następujące ukształtowanie władzy wykonawczej w Statucie ZHP:

- komendant chorągwi / Naczelnik ZHP jest samodzielną władzą ZHP, a skarbnik władzą nie jest;
- komendant chorągwi / Naczelnik ZHP jest jednocześnie osobą kierującą pracami komendy chorągwi / Głównej Kwatery ZHP, której skarbnik jest członkiem; komendant / Naczelnik jest zatem przełożonym skarbnika chorągwi / Skarbnika ZHP.

Przepisy § 61 ust. 1 pkt 5 i § 71 ust. 2 pkt 5 wskazują, że komendant chorągwi / Naczelnik ZHP zarządza majątkiem i prowadzi gospodarkę finansową przy pomocy skarbnika, jednak w tej kwestii odwołują się do zasad określonych w Statucie ZHP. Taką zasadą jest przepis § 79 dotyczący 2-osobowej reprezentacji. Z tego przepisu wynika wprost wspólna i jednakowa odpowiedzialność materialna (i w tym zakresie także statutowa) komendanta i skarbnika chorągwi oraz Naczelnika i Skarbnika ZHP.

Należy jednak zwrócić uwagę, że odpowiedzialność ta odnosi się w § 79 ust. 1 Statutu ZHP do działania w imieniu ZHP, a więc na zewnątrz Organizacji. Katalog czynności obejmujących składanie oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków majątkowych w imieniu ZHP jest szeroki, bo obejmuje zarówno czynności takie jak zawieranie umów czy zaciąganie zobowiązań, jak i zupełnie prozaiczne jak zatwierdzanie poszczególnych wydatków, weryfikację dokumentów finansowych czy wykonywanie przelewów bankowych. Każda z tych czynności wymaga zatem współdziałania komendanta chorągwi i skarbnika chorągwi albo Naczelnika ZHP i Skarbnika ZHP, a co za tym idzie będzie rodziła ich wspólną i jednakową odpowiedzialność materialną.

Jak wykazano jednak wyżej, poza tym, że rola skarbnika jest opisana wprost w Statucie ZHP, skarbnik jest także członkiem komendy chorągwi lub GK ZHP. Zgodnie z § 60 ust. 2 pkt 1 oraz § 70 ust. 3 pkt 1 Statutu ZHP władze te samodzielnie określają zasady swojego działania, w tym dokonują podziału obowiązków pomiędzy swoich członków.

Należy więc rozróżnić odpowiedzialność materialną i statutową, wynikającą wprost z § 79 ust. 1 Statutu ZHP od odpowiedzialności wyłącznie statutowej wynikającej z pełnienia funkcji członka władzy wykonawczej, którą regulują inne przepisy Statutu ZHP. Trzeba także zwrócić uwagę, że regulacje dotyczące pracy komendy chorągwi i GK ZHP nie mogą zmieniać praw i obowiązków komendanta i skarbnika chorągwi, ani Naczelnika i Skarbnika ZHP, wynikających wprost ze Statutu ZHP.

Uchwała została podjęta zgodnie z § 57 ust. 1 Regulaminu Sądów Harcerskich, na wniosek Przewodniczącego ZHP.